

© DARS, d.d., UL FGG Prometnotehniški inštitut

PIS

Projektni Informacijski Sistem

UPORABNIŠKI PRIROČNIK

Modul: **PONUĐNIK**

Verzija: 4.7.0.0
Junij 2010

Naročnik: DARS d.d., Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji

Izvajalec: UL, FGG, Prometnotehniški inštitut

v sodelovanju z: Družbo za državne ceste, d.o.o.

1	NAMESTITEV PROGRAMA	4
1.1	NAMESTITEV Z ZGOŠČENKE	4
1.2	NAMESTITEV S TRDEGA DISKA	6
1.3	NAMESTITEV PREKO MREŽE	6
1.4	NAMESTITEV PREKO INTERNETA	6
1.4.1	PRENOS DATOTEKE PIS PONUDBNIK.MSI PREKO INTERNETA.....	6
1.5	ODSTRANITEV PROGRAMA	6
2	ZAGON PROGRAMA IN NASTAVITVE	8
2.1	OSNOVNO OKNO MODULA PONUDBNIK.....	8
2.2	NASTAVITEV PONUDBNIKA/PODJETJA.....	9
3	VNOS PODATKOV	10
3.1	OSNOVNI PODATKI O PROJEKTU – PONUDBENI POPIS	10
3.2	IZDELAVA PONUDBENEGA PREDRAČUNA	11
3.2.1	PODATKI O PONUDBENEM PREDRAČUNU.....	11
3.2.2	PODATKI O PODNIVOJIH PONUDBENEGA PREDRAČUNA.....	12
3.2.3	PODATKI O POSTAVKAH PONUDBENEGA PREDRAČUNA.....	13
3.3	ZAKLJUČEK DELA S PONUDBENIM PREDRAČUNOM.....	14
3.4	KOPIRANJE VARIANTE PONUDBENEGA PREDRAČUNA.....	15
3.5	BRISANJE VARIANTE PONUDBENEGA PREDRAČUNA	16
4	SPREMEMBA CEN POSTAVK PONUDBENEGA PREDRAČUNA	17
4.1	SPREMEMBA CEN VSEH POSTAVK PONUDBENEGA PREDRAČUNA.....	17
4.2	SPREMEMBA CEN POSTAVK PON. PREDRAČUNA Z ENAKIM NORMATIVOM	18
5	IZPIS PODATKOV.....	20
5.1	IZPIS PONUDBENEGA PREDRAČUNA	20
5.2	IZPIS F OBRAZCA.....	20
6	PRENOS PODATKOV	21
6.1	UVOZ PONUDBENEGA POPISA - MD3	21
6.2	IZVOZ PONUDBENEGA PREDRAČUNA - MD4.....	22
6.3	IZVOZ PONUDBENEGA POPISA V EXCEL	23
6.3.1	SPREMINJANJE CENE POSTAVKAM	25
6.4	UVOZ PONUDBENEGA POPISA IZ EXCEL-A	25
6.5	IZVOZ PONUDBENEGA PREDRAČUNA V XML.....	26
7	STRUKTURA CENE.....	27
8	UREJANJE CEN POSTAVK.....	27
9	KONEC DELA S PROGRAMOM.....	28
10	POMOČ UPORABNIKOM.....	28

Paket programov **PIS** obsega šest modulov, in sicer:

iPIS

Z modulom **iPIS** upravlja naročnik oziroma investitor projekta. V tem modulu se definira projekt, razpiše projekt za ponudbe ter pregleduje in potrjuje mesečne situacije izvedenih del.

PROJEKTANT

Modul **PROJEKTANT** se uporablja za izdelavo projektantskih popisov del in projektantskih predračunov ter izpis ponudbenega predračuna brez cen za razpisno dokumentacijo.

PONUĐNIK

Modul **PONUĐNIK** se skupaj z digitalnimi podatki o ponudbenem popisu izroči vsem ponudnikom za izvedbo del. Ponudniki izdelajo ponudbo ali več variant ponudb za isti projekt.

ODPIRALEC

Modul **ODPIRALEC** je namenjen sprejemanju, shranjevanju in analiziranju prejetih ponudb v digitalni obliki ter izbiri izvajalca.

ANEKS-I

Z modulom **ANEKS-I** izvajalec del pripravlja, v obliki digitalnega ponudbenega predračuna, zahteve za dodatna in več dela.

ANEKS-N

Z modulom **ANEKS-N** nadzorni inženir sprejema zahteve za dodatna in več dela, jih pregleduje in prenaša v centralno bazo k osnovnemu projektu.

1 NAMESTITEV PROGRAMA

Namestitev programa lahko opravimo z naslednjih medijev:

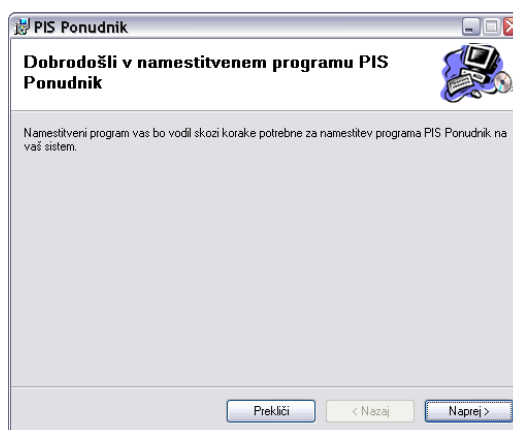
- namestitev z zgoščenke (**CD**),
- namestitev s **trdega diska**,
- namestitev preko **mreže**,
- namestitev preko **Interneta**.

OPOMBA: Pred namestitvijo programa zaprite vse aplikacije. Preverite, da imate dovolj prostora na disku. Namestitveni program potrebuje 100 MB prostora.

1.1 NAMESTITEV Z ZGOŠČENKE

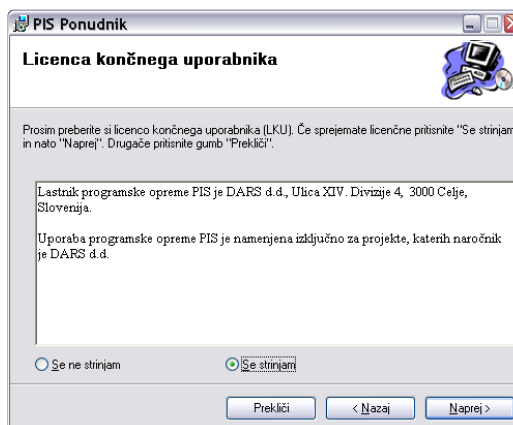
V CD enoto vstavimo **namestitveni disk**. V ukazni vrstici okolja **Windows** izberemo gumb **Start** ter pri ukazu **Run../Zaženi...** vtipkamo pot do **PIS Ponudnik.msi** datoteke (**D:\PIS Ponudnik.msi**). Temu sledi namestitev.

Po zagonu datoteke se odpre naslednje okno (Slika 1-1):



Slika 1-1

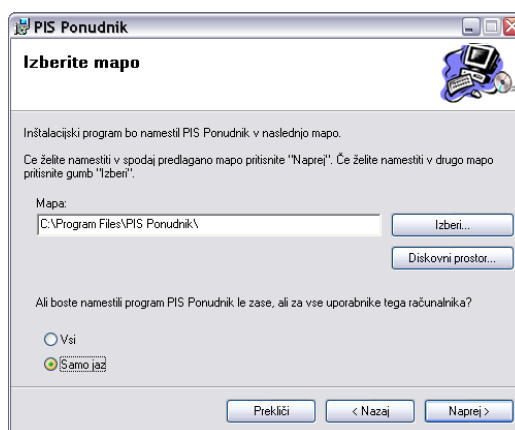
Po pritisku na gumb **Naprej** je potrebno potrditi, da se strinjamo z licenčnimi pogoji. Ko smo kliknili na **Se strinjam** se aktivira gumb **naprej** (Slika 1-2) in kliknemo nanj.



Slika 1-2

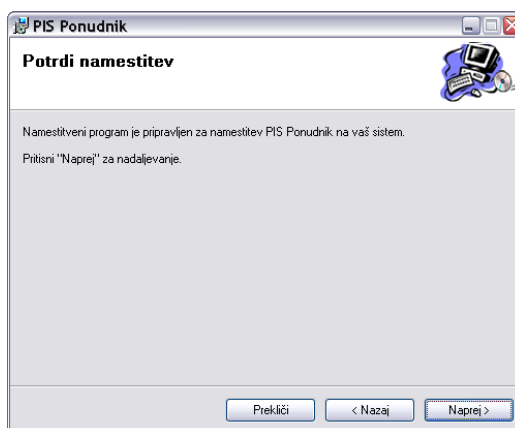
Po pritisku na gumb **Naprej** je potrebno določiti namestitveno področje modula **Ponudnik**. Privzeta vrednost je **c:\Program files\Pis ponudnik**. Sprememba namestitvene mape kjerkoli izven področja **C:\Program Files** je nujna, če uporabljate operacijski sistem **Windows Vista**. Nastavimo lahko tudi

drugo področje (Slika 1-3). Izberemo lahko kdo od uporabnikov na računalniku bo lahko uporabljal program.



Slika 1-3

Če izbrano področje še ne obstaja, ga namestitveni program sam ustvari. Po pritisku na gumb Naprej se pojavi okno, ki nas obvesti, da je program pripravljen za nalaganje (Slika 1-4).



Slika 1-4

Po pritisku na gumb Naprej se izvede kopiranje datotek.

Ko se kopiranje konča, se prikaže obvestilo (Slika 1-5):



Slika 1-5

Namestitev končamo s pritiskom na gumb Zapri.

1.2 NAMESTITEV S TRDEGA DISKA

Poženemo namestitveno datoteko **PIS Ponudnik.msi**. Datoteko smo na trdi disk prenesli s kopiranjem z namestitvene zgoščenke (CD) ali s prenosom preko Interneta (glej 1.4). Podrobnosti so enake kot pri namestitvi z zgoščenke (glej 1.1).

1.3 NAMESTITEV PREKO MREŽE

V ukazni vrstici okolja **Windows** izberemo gumb **Start** ter pri ukazu **Run../Zaženi...** vtipkamo pot do **PIS Ponudnik.msi** na mrežnem disku (npr: **F:\PIS Ponudnik.msi**). Podrobnosti so enake kot pri namestitvi z zgoščenke (glej 1.1).

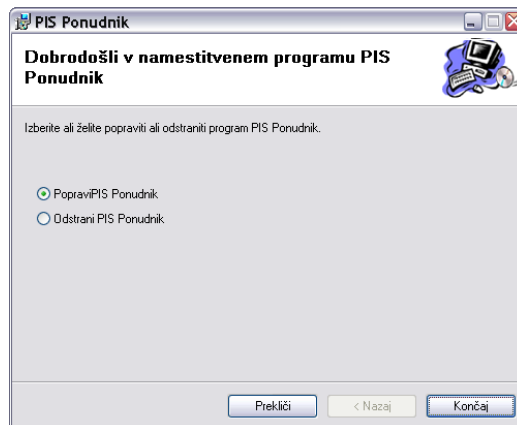
1.4 NAMESTITEV PREKO INTERNETA

1.4.1 PRENOS DATOTEKE PIS PONUDNIK.MSI PREKO INTERNETA

Preko Interneta prenesemo stisnjeno datoteko **PIS Ponudnik.msi**, ki se nahaja na spletnem naslovu <https://pis.dars.si>. Ko se prijavimo z uporabniškim imenom in geslom v razdelku **Namestitvene datoteke** izberemo datoteko, ki jo želimo prenesti. S klikom na datoteko **PIS Ponudnik.msi** se nam odpre okno v katerem izberemo področje (npr.: c:\temp), na katerega shranimo datoteko **PIS Ponudnik.msi**.

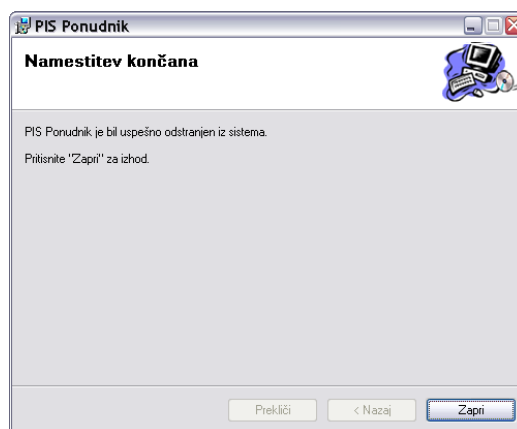
1.5 ODSTRANITEV PROGRAMA

Če po uspešni namestitvi programa zopet poženemo datoteko **PIS Ponudnik.msi** ali poskusimo odstraniti program Pis preko izbire Nadzorna plošča (Control Panel) / Dodaj/Odstrani programe (Add/Remove programs), nam program odpre naslednje okno (Slika 1-6):



Slika 1-6

Če želimo program Pis Ponudnik odstraniti, izberemo možnost Odstrani PIS Ponudnik in sledimo navodilom namestitvenega programa. Mape Baza, Arhiv in Datoteke pri tem ostanejo, kjer so bile. Tudi pri morebitni ponovni namestitvi ostane mapa Baza nespremenjena (namestitveni program je ne prepíše), to pomeni, da **podatki ostanejo nespremenjeni**. Konec odstranitve programa Pis Ponudnik nam javi zadnje okno (Slika 1-7):



Slika 1-7

2 ZAGON PROGRAMA IN NASTAVITVE

Program **PIS – PONUĐNIK** zaženemo tako, da v opravilni vrstici okolja Windows izberemo gumb **Start** ter v skupini programov **Programs** izberemo opcijo **PIS – Ponudnik**.

2.1 OSNOVNO OKNO MODULA PONUĐNIK

V osnovnem oknu programa **PIS – PONUĐNIK** (Slika 2-2) začnemo z delom. V desnem delu okna se nahaja seznam projektov.

Projekt	Varianta	Opis	Predračunski znesek	Valuta	Kopiraj	Briši
PTI1000	00	Anonimnost projekta	0,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
OPOMBE2	00	testiranje opomb 2_ang	0,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
N93P111	00	HC Koper - Izola; Predor Markovec - gradbeni del	0,20	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
ANONIM1	00	Testni projekt za testiranje anonimnosti ponudnikov -	97.400,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
OPOMBE1	00	Testiranje opomb	0,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
ANONIM2	00	Testni projekt za testiranje anonimnosti ponudnikov -	0,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto

Slika 2-1.: Osnovno okno modula **PIS – PONUĐNIK**

V levem delu osnovnega okna je orodna vrstica z gumbi, ki služijo delu v programu **PIS – PONUĐNIK**. Gumbi so razdeljeni v pet sklopov:

Prenosi	
Uvoz ponudbenega popisa – MD3	za prenos ponudbenega popisa iz datoteke tipa MD3
Izvoz ponudbenega predračuna – MD4	za prenos ponudbenega predračuna z datoteko tipa MD4
Struktura cene	za pregled strukture cen
Pregled vsebine datoteke MD4	Nemenjeno pregledu izvožene md4 datoteke
Izvozi/Uvozi	
Izvozi ponudbeni popis v XLS	za izvoz ponudbenega popisa ali variante ponudbenega popisa v format *.xls, za obdelavo podatkov na primer s programom Microsoft Excel
Uvozi ponudbeni predračun iz XLS	za uvoz ponudbenega predračuna ali variante ponudbenega predračuna iz formata *.xls
Izvoz variante projekta v XML	za izvoz izbrane variante ponudbenega predračuna v format *.xml
Arhiviranje	
Arhiviranje baze	za arhiviranje baze
Nastavitve	
Prevezava na novo bazo	za spremembo poti do baze nad katero delamo
Upravljanje z bazo	za kopiranje baze, pripravo prazne baze z/brez lastnih

	postavk
Izpisi	
Izpis F obrazca	za izpis F obrazca
Izpis	za izpis ponudbenega predračuna
Orodja	
Urejanje cen postavk	za urejanje cen postavk na enem mestu za vse pojavitve postavke v projektu
O programu	
O programu	informacije o programu PIS – PONUDNIK

Pred začetkom dela na nekem ponudbenem predračunu moramo najprej prenesti **ponudbeni popis**. Te podatke prenesemo s pomočjo datoteke s končnico **MD3**, ki je bila pripravljena v modulu **iPIS**. Postopek je opisan v poglavju 6.1.

V desnem delu osnovnega okna programa **PIS – PONUDNIK** se nahaja seznam projektov, katerih ponudbene popise smo v program **PIS – PONUDNIK** uvozili z datoteko MD3. V seznamu so torej projekti, za katere so ali še bodo izdelani ponudbeni predračuni. Iz seznama lahko razberemo šifro projekta (prvo polje), varianto projekta, opis projekta in predračunski znesek.

2.2 NASTAVITEV PONUDNIKA/PODJETJA

V levem spodnjem delu osnovnega okna (Slika 2-1) je naveden Ponudnik - podjetje za katerega pripravljamo ponudbeni predračun. Če smo ravno namestili modul **PIS – Ponudnik**, je to polje prazno. Po uvozu ponudbenega popisa **MD3** se v to polje izpiše ime podjetja za katerega je naročnik pripravil MD3 datoteko oziroma povezava »Anonimno« v kolikor smo MD3 datoteko prevzeli preko anonimnega dostopa za ponudnike na <https://pis.dars.si/anonimno>. Pred izvozom ponudbenega predračuna je priporočljivo nastaviti ponudnika, sicer bo to počel inženir na odpiranju ponudbe v svojem modulu **PIS - Odpiralec**.

S klikom na povezavo »Anonimno« se odpre okno za vpis podatkov podjetja (Slika 2-2). **Šifre ponudnika** ne moremo spreminjati (ta bo avtomatsko določena ob odpiranju ponudbenega predračuna), v polje **Opis** vpišemo ime podjetja, v polje **Naslov** pa naslov podjetja za katerega oddajamo ponudbeni predračun. Podatke lahko uporabnik spreminja tudi kasneje.

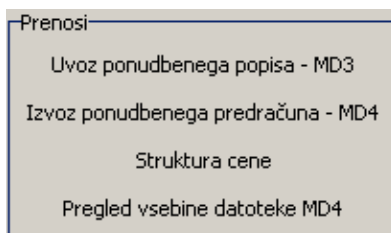
Slika 2-2.: Okno za vpis podatkov ponudnika

3 VNOS PODATKOV

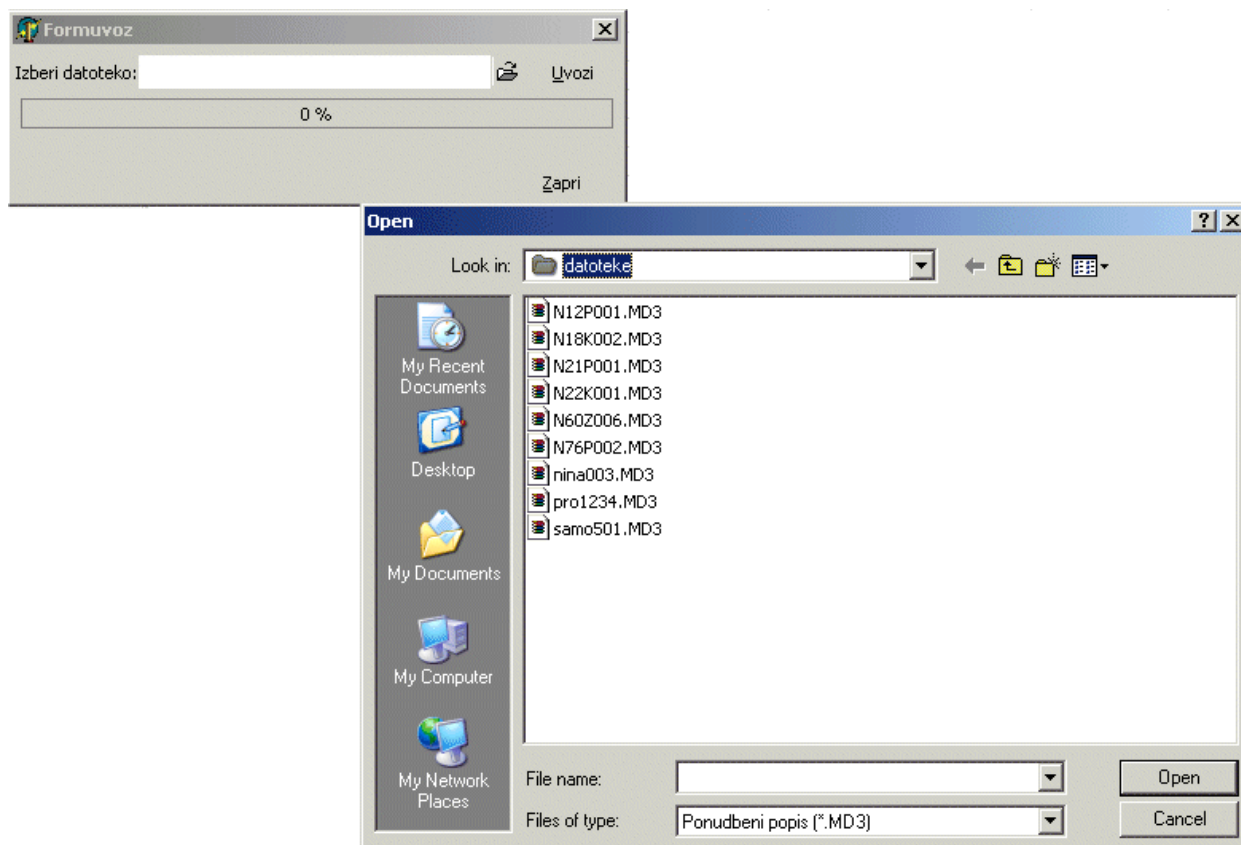
3.1 OSNOVNI PODATKI O PROJEKTU – PONUDBENI POPIS

Pred začetkom dela na nekem projektu moramo najprej prenesti osnovne podatke o ponudbenem popisu del. Te podatke prenesemo s pomočjo datoteke s končnico **MD3**, ki je bila s strani naročnika pripravljena v modulu **iPIS**.

V sklopu gumbov **Prenosi** (Slika 3-1) izberemo gumb **Uvoz ponudbenega popisa - MD3** in odpre se nam pogovorno okno (Slika 3-2) za izbiranje datoteke z osnovnimi podatki o ponudbenem popisu (končnica **MD3**).



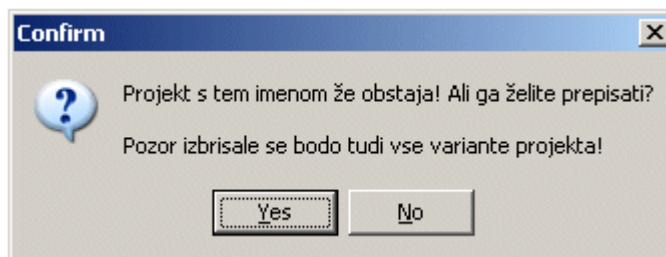
Slika 3-1: Ukazi za prenos podatkov o ponudbi



Slika 3-2: Pogovorno okno za uvoz ponudbenega popisa v PIS - PONUDBNIK

Izberemo datoteko tipa MD3 in kliknemo na gumb **Open**. Program nas obvesti, da je bil uvoz datoteke MD3 uspešno končan. Potrdimo z gumbom **V redu**. Uvozili smo podatke o ponudbenem popisu v modul **PIS – PONUDBNIK**.

Prenos podatkov o projektu ni možen oziroma je potrebna dodatna potrditev, če ima projekt že izdelano varianto. V tem primeru nas program opozori, da projekt s tem imenom že obstaja, in nas vpraša, če ga želimo prepisati (Slika 3-3).



Slika 3-3: Opozorilno pogovorno okno (projekt s tem imenom že obstaja)

3.2 IZDELAVA PONUDBENEGA PREDRAČUNA

Ponudbeni predračun začnemo izdelovati iz ponudbenega popisa. Ponudbeni predračun je sestavljen iz nivojev in podnivojev predračuna. Vsak podnivo ima lahko podnivoje ali pa postavke predračuna. Podnivoji si lahko sledijo največ do globine **sedem** (na primer: 1.1.1.1.1.1.1). Osnovnih podatkov (podnivojev, postavk, količin) ne moremo spreminjati. Določimo lahko samo ponudbeno ceno za posamezne postavke, odstotek DDV za projekt ali sklope del (nivoje) ter popust za celoten projekt.

3.2.1 PODATKI O PONUDBENEM PREDRAČUNU

V osnovnem oknu izberemo ponudbeni popis oziroma ponudbeni predračun, katerega želimo začeti izdelovati ali nadaljevati z njegovim izdelovanjem. Odpremo ga s klikom na šifro projekta. Šifra projekta je na desnem delu osnovnega okna programa **PIS – PONUĐNIK** (Slika 2-2), v seznamu ponudbenih predračunov oziroma popisov (Slika 3-4).

Projekt	Varianta	Opis	Predračunski znesek	Valuta	Kopiraj	Briši
test975	00	testiramo	54.000,00	SIT	Kopiraj varianto	Briši varianto
evro003	00	v evrih, mitja	64,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
euro004	00	mitja testira evro	193,91	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto

Slika 3-4: Seznam ponudbenih predračunov

S klikom na šifro projekta odpremo programsko podokno programa **PIS – PONUĐNIK** (Slika 3-5). V tem oknu urejamo ponudbo.

Šifra nivoja	Opis	Znesek brez DDV	Znesek DDV	Znesek z DDV
1	Prvi nivo I	1.400,00	0,00	1.400,00
2	Drugi nivo II	80.000,00	16.000,00	96.000,00

Slika 3-5: Programsko podokno za urejanje ponudbe v modulu PIS - PONUDNIK

V programskem podoknu Urejanje ponudbe so nam na voljo podatki o projektu. Vnašamo in pregledujemo lahko naslednje podatke o projektu (Slika 3-5):

- Projekt (šifra projekta - ne moremo spreminjati)
- Naziv (opis projekta - ne moremo spreminjati)
- Naročnik (podatki o naročniku - ne moremo spreminjati)
- Ponudnik (podatki o ponudniku - ne moremo spreminjati)
- **Datum** (za vnos datuma izdelave ponudbenega predračuna)
- **Zastopnik** (podatki o zastopniku)
- **Opombe** (opombe k projektu)
- Znesek brez popusta (preračunana vrednost)
- **Popust** (določimo popust ponudbe, razen če je dodajanje popusta prepovedano z razpisom)
- Znesek brez DDV (preračunana vrednost)
- **DDV** (določimo davek ponudbe)
- Znesek z DDV (preračunana vrednost)
- Valuta (valuta v kateri urejamo projekt EUR)

Pri vnašanju odstotka DDV predlagamo vnos odstotka DDV za celoten projekt, za podnivoje pa le v primeru različne stopnje DDV za določen podnivo.

3.2.2 PODATKI O PODNIVOJIH PONUDBENEGA PREDRAČUNA

V programskem podoknu **Urejanje ponudbe** (Slika 3-5) se pred šifro projekta nahaja znak + (plus). Če kliknemo nanj z miško, se znak spremeni v - (minus). Pod izbranim projektom se odprejo nivoji za ta projekt. Nivoji oziroma podnivoji, ki imajo + (plus) ali - (minus) imajo podnivoje in so brez postavk ponudbenega predračuna. Nivoji oziroma podnivoji, ki teh znakov nimajo, vsebujejo le postavke ponudbenega predračuna.

Ko se premikamo po levem delu programskega podokna **Urejanje ponudbe** med nivoji in podnivoji, se temu ustrezno spreminjajo tudi podatki o izbranem nivoju na desnem zgornjem delu okna **Urejanje ponudbe** (Slika 3-6). V spodnjem desnem delu pa se nahajajo podnivoji izbranega nivoja oziroma postavke ponudbenega predračuna, če izbrani nivo nima podnivojev.

Podnivo:	<input type="text" value="2.2.1"/>	Opombe:	<div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 100%;"></div>
Opis:	<input type="text" value="delovodja4"/>		
Znesek brez popusta:	<input type="text" value="0,00"/>		
Popust:	<input type="text" value=""/>	<input type="text" value="0,00"/>	
Znesek brez DDV:	<input type="text" value="0,00"/>		
DDV:	<input type="checkbox"/> Lastni <input type="text" value=""/>	<input type="text" value="0,00"/>	
Znesek z DDV:	<input type="text" value="0,00"/>		

PODATKI O PODNIVOJIH				
Šifra nivoja	Opis	Znesek brez DDV	Znesek DDV	Znesek z DDV
2.2.1.1	semaforji	0,00	0,00	0,00
2.2.1.2	cestnine	0,00	0,00	0,00

Slika 3-6: Podatki o izbranem nivoju ponudbe

Za vsak nivo ali podnivo vnašamo in pregledujemo naslednje podatke:

- Podnivo (ne moremo spreminjati)
- Opis (ne moremo spreminjati)
- Znesek brez popusta (preračunana vrednost)
- Popust (popust ponudbe – tu tega ne moremo spreminjati)
- Znesek brez DDV (preračunana vrednost)
- **DDV** (lahko določimo lastni DDV za izbrani nivo)
- Znesek z DDV (preračunana vrednost)
- **Opombe** (lahko vpišemo opombe za izbrani nivo)

Vnos odstotka DDV na podnivo je smiseln le v primeru, če se odstotek DDV na podnivoju razlikuje od odstotka DDV za projekt. Pred besedo **Lastni** se nahaja prazen kvadrataček. Če kliknemo vanj se pojavi kljukica in polje desno od besede **Lastni** se odpre. Sedaj imamo možnost določiti lasten davek za izbrani nivo. Vnesemo vrednost lastnega DDV-ja in pritisnemo tipko **Tab**. Program nas še vpraša, ali res želimo spremeniti vrednost DDV. Če je nivoju že določen lasten DDV, je kljukica že v belem kvadratku in vrednost lastnega DDV je v polju desno od besede **Lastni**. Lasten davek lahko spremenimo preprosto z vnosom nove vrednosti.

3.2.3 PODATKI O POSTAVKAH PONUDBENEGA PREDRAČUNA

Če v levem delu okna **Urejanje ponudbe** izberemo nivo, ki nima več podnivojev, se v spodnjem desnem delu prikažejo postavke ponudbenega predračuna (Slika 3-7).

Podnivo: Opombe:

Opis:

Znesek brez popusta:

Popust:

Znesek brez DDV:

DDV: Lastni

Znesek z DDV:

PODATKI O POSTAVKAH

Postavka	Vrsta post.	Skupina	Podskupina	Stand. post.	V.	Enota	Količina	Cena za enoto	Znesek	PP
0001	S	2	1	111	2	M3	150.0000	2,500.00	375,000.00	
Površinski izkop plodne zemljine - 1. kategorije - rocno										
0002	S	2	1	114	2	M3	150.0000	6,500.00	975,000.00	
Površinski izkop plodne zemljine - 1. kategorije - strojno z nakladanjem										
0003	S	2	1	214	2	M3	150.0000	5,000.00	750,000.00	
Široki izkop slabo nosilne zemljine - 2. kategorije - strojno z nakladanjem										

Slika 3-7: Urejanje postavk na izbranem končnem nivoju ponudbe

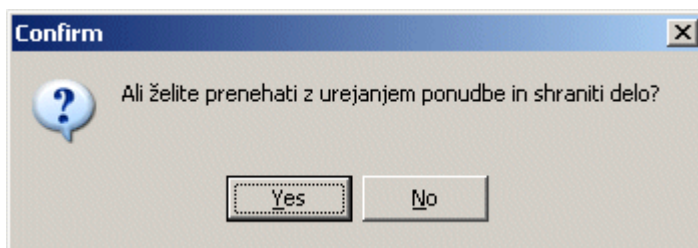
Podatki, ki jih vidimo v tem delu okna, so zaporedna številka postavke v izbranem nivoju, celoten normativ postavke (vrsta, skupina, standard postavke), enota mere, količina in cena za enoto, ki jo lahko edino sami vnesemo oziroma določimo.

Tudi nivojem, ki vsebujejo postavke lahko določimo lasten DDV in opombe. Vnos odstotka DDV na nivoju je smiseln le v primeru, če se odstotek DDV na tem nivoju razlikuje od odstotka DDV za projekt. Pred besedo **Lastni** se nahaja prazen kvadrat. Če kliknemo vanj se pojavi kljukica in polje desno od besede **Lastni** se odpre. Sedaj imamo možnost določiti lasten davek za izbrani nivo. Vnesemo vrednost lastnega DDV-ja in in pritisnemo tipko **Tab**. Program nas še vpraša, ali res želimo spremeniti vrednost DDV. Če je nivoju že določen lasten DDV je kljukica že v belem kvadratku in vrednost lastnega DDV je v polju desno od besede **Lastni**. Lasten davek lahko spremenimo preprosto z vnosom nove vrednosti.

V spodnjem desnem delu programskega podokna **Urejanje ponudbe** (Slika 3-7) lahko vnesemo le **ceno za enoto** v siva polja na skrajni desni strani vsake postavke. V vsa ostala polja vnos oziroma spreminjanje podatkov ni mogoče. Ceno postavki določimo tako, da kliknemo v sivo polje pri postavki, vpišemo ceno za enoto in pritisnemo tipko **Enter** na tipkovnici.

3.3 ZAKLJUČEK DELA S PONUDBENIM PREDRAČUNOM

Če želimo zaključiti delo s ponudbenim predračunom v programskem podoknu **Urejanje ponudbe** kliknemo na gumb **x** v desnem zgornjem kotu ali pa s klikom na povezavo v desnem spodnjem kotu **Shrani in zapri**. Program nas še vpraša, če želimo zaključiti urejanje ponudbe in shraniti delo (Slika 3-8). S klikom na gumb **Da** zaključimo delo s ponudbenim predračunom in zapremo programsko podokno **Urejanje ponudbe**. Če kliknemo na gumb **Ne**, se vrnemo nazaj k urejanju ponudbenega predračuna.



Slika 3-8: Potrditveno pogovorno okno za izhod iz urejanja ponudbe

3.4 KOPIRANJE VARIANTE PONUDBENEGA PREDRAČUNA

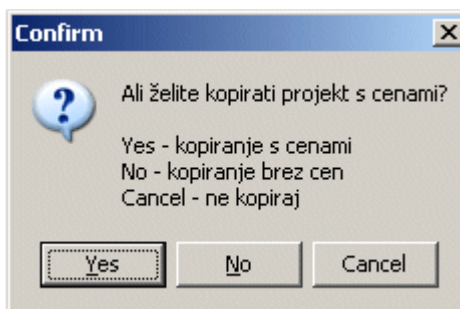
V programu **PIS – PONUĐNIK** lahko izdelamo več variant ponudbenega predračuna. Osnovna varianta je označena z "00" (na seznamu projektov v osnovnem oknu). Poglejmo si, kako kopiramo varianto ponudbenega predračuna.

V osnovnem oknu programa **PIS – PONUĐNIK** (Slika 2-2), v seznamu ponudbenih predračunov izberemo ponudbeni predračun, katerega želimo kopirati (Slika 3-9).

Projekt	Varianta	Opis	Predračunski znesek	Valuta	Kopiraj	Briši
test975	00	testiramo	54.000,00	SIT	Kopiraj varianto	Briši varianto
evro003	00	v evrih, mitja	64,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
euro004	00	mitja testira evro	193,91	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto

Slika 3-9: Seznam ponudbenih predračunov

Izberemo ukaz **Kopiraj varianto**, ki je v isti vrsti kot izbrani projekt. Odpre se nam pogovorno okno (Slika 3-10), ki nas vpraša, če želimo kopirati projekt s cenami.



Slika 3-10: Pogovorno okno za potrditev kopiranja variante izbranega projektantskega predračuna

Na voljo imamo tri gumbе. Z gumbom **Prekliči** prekličemo kopiranje variante ponudbenega predračuna.

Če želimo ustvariti kopijo ponudbenega predračuna z vsemi vnešenimi cenami, potem kliknemo na gumb **Da**. Ustvari se nam kopija označenega ponudbenega predračuna z enakimi cenami.

V primeru, da želimo vse cene vnesti ponovno, izberemo gumb **Ne**. Ustvari se nam prazen ponudbeni predračun oziroma popis. Vse cene vnašamo znova.

Vsaka varianta ima zaporedno številko. Pri kreiranju novih dobi vsaka naslednja varianta novo zaporedno številko, vedno za eno večjo od zadnje kreirane.

3.5 BRISANJE VARIANTE PONUĐBENEGA PREDRAČUNA

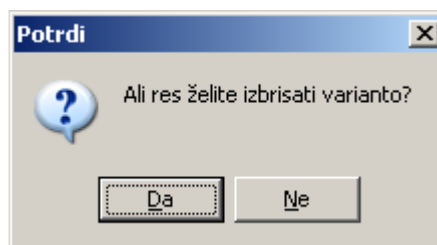
V programu **PIS – PONUĐNIK** lahko izbrišemo varianto ponudbenega predračuna. Osnovna varianta je označena z "00". Poglejmo si, kako izbrišemo varianto ponudbenega predračuna.

V osnovnem oknu programa **PIS – PONUĐNIK** (Slika 2-2), v seznamu ponudbenih predračunov izberemo ponudbeni predračun, ki ga želimo izbrisati (Slika 3-11).

Projekt	Varianta	Opis	Predračunski znesek	Valuta	Kopiraj	Briši
test975	00	testiramo	54.000,00	SIT	Kopiraj varianto	Briši varianto
evro003	00	v evrih, mitja	64,00	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto
euro004	00	mitja testira evro	193,91	EUR	Kopiraj varianto	Briši varianto

Slika 3-11: Seznam ponudbenih predračunov

Izberemo ukaz **Briši varianto**, ki je v isti vrsti kot je izbrani projekt. Odpre se nam pogovorno okno (Slika 3-12), ki nas vpraša, če res želimo izbrisati varianto.



Slika 3-12: Pogovorno okno za potrditev brisanja variante izbranega projektantskega predračuna

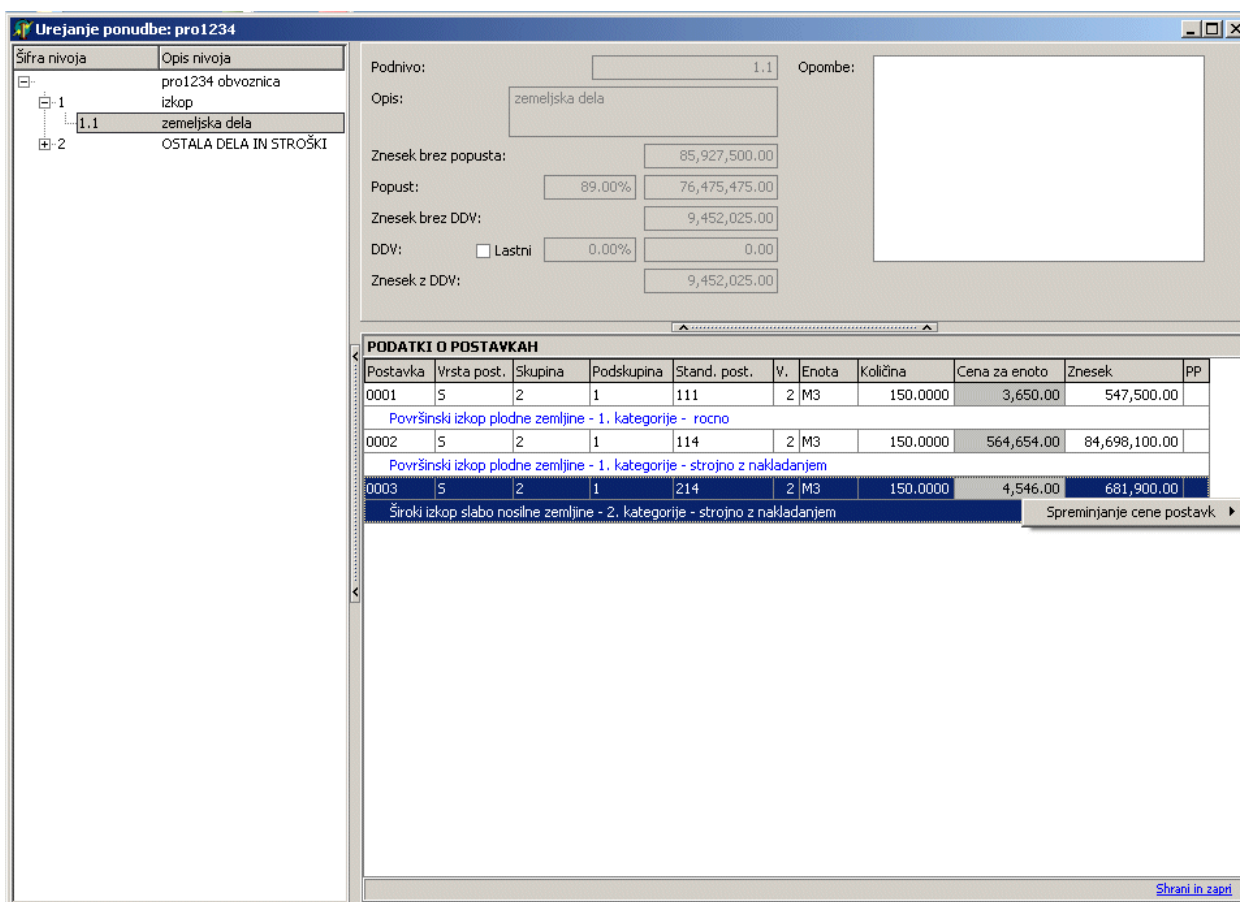
Če želimo izbrisati označeno varianto, potem kliknemo na gumb **Da**, če tega ne želimo storiti izberemo gumb **Ne**.

Vsaka varianta ima zaporedno številko. Pri kreiranju novih dobi vsaka naslednja varianta novo zaporedno številko, vedno za eno večja od zadnje kreirane. Ko varianto izbrišemo in nato kreiramo novo, program nadaljuje z oštevilčevanjem, kot da je ne bi izbrisali. Na primer: imamo pet variant in izbrišemo drugo varianto. Potem pa kreiramo novo varianto. Nova bo dobila številko šest in ne dva, ki je sedaj ni. Tako imamo pregled na tem, koliko variant ponudbenega predračuna smo že ustvarili.

4 SPREMEMBA CEN POSTAVK PONUDBENEGA PREDRAČUNA

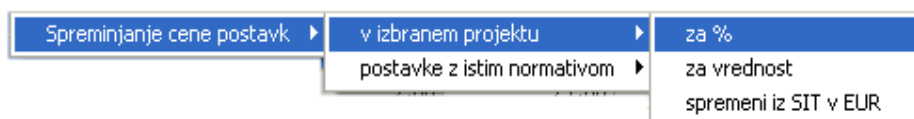
4.1 SPREMEMBA CEN VSEH POSTAVK PONUDBENEGA PREDRAČUNA

Cene vseh postavk ponudbenega predračuna lahko spremenimo za določen odstotek ali za točno določen znesek. Odpreti moramo padajoči meni, ki ga dobimo z desnim klikom miške na katerikoli postavki v desnem spodnjem delu programskega podokna **Urejanje ponudbe** (Slika 4-1).



Slika 4-1.: Padajoči meni – kako pridemo do menija

Iz padajočega menija izberemo ukaz **Spreminjanje cene postavk/v izbranem projektu** (Slika 4-2).



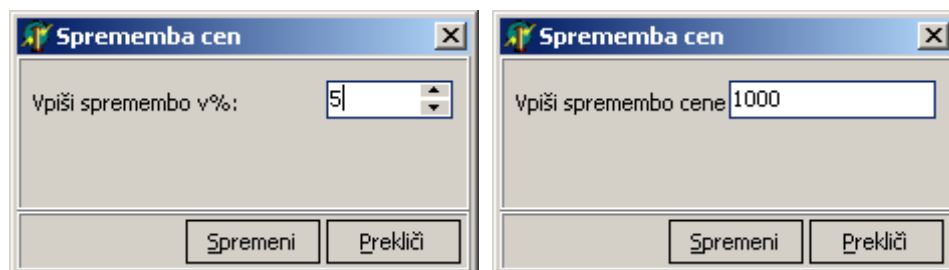
Slika 4-2.: Padajoči meni z ukazi za spremembo cen postavk

Odpre se nam podmeni s tremi ukazi. Glede na to, na kakšen način želimo spreminjati cene postavk, izberemo ukaz **za %**, **za vrednost** ali **spremeni iz SIT v EUR**.

Z izbiro **Spremeni iz SIT v EUR** preračunamo cene postavk iz SIT v EUR. Ta funkcija je primerna kadar kopiramo sklop iz starega projekta s cenami v SIT in je potrebno cene pretvoriti v EUR.

Po izbiri željene funkcije se nam odpre ustrezno pogovorno okno (Slika 4-3), odvisno od ukaza, ki smo ga izbrali v podmeniju:

1. Sprememba cen **za %** ali **Sprememba cen za vrednost**:



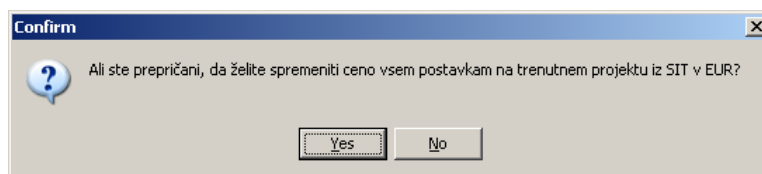
Slika 4-3.: Pogovorni okni za določitev spremembe cen

V vnosno polje v prvem pogovornem oknu vpišemo številko odstotka za katerega želimo spremeniti cene postavkam. Vrednosti so lahko tudi negativne. V vnosno polje v drugem pogovornem oknu pa vpišemo znesek za katerega želimo spremeniti cene postavk. Tudi v tem primeru so vrednosti lahko negativne.

Cene se spremenijo, ko kliknemo na gumb **Spremeni**. Če kliknemo na gumb **Prekliči**, se cene ne spremenijo.

Če spreminjate cene za negativno vrednost, ki je večja od cene postavke, se cena avtomatično spremeni v 0,00.

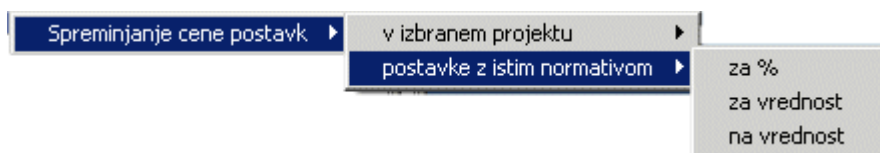
2. Sprememba iz SIT v EUR:



S klikom na gumb **Da** potrdimo spremembo.

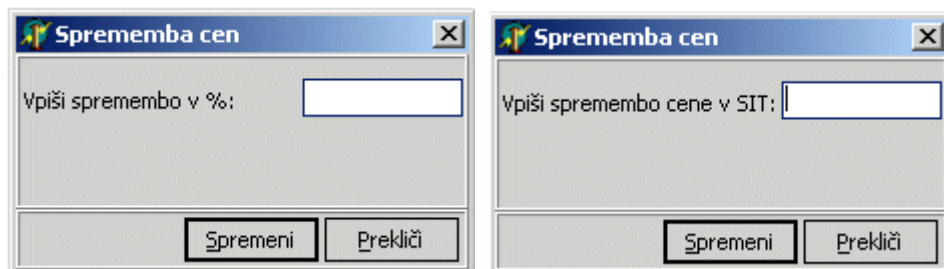
4.2 SPREMEMBA CEN POSTAVK PON. PREDRAČUNA Z ENAKIM NORMATIVOM

Cene postavk ponudbenega predračuna z enakim normativom lahko spremenimo za določen odstotek, za določen znesek ali na določen znesek. Najprej moramo označiti postavko, kateri želimo spremeniti ceno. Odpreti moramo padajoči meni, ki ga dobimo z desnim klikom miške na katerikoli postavki v desnem spodnjem delu programskega podokna **Urejanje ponudbe** (Slika 4-1). Iz padajočega menija izberemo ukaz **Spreminjanje cene postavk/postavke z istim normativom** (Slika 4-4).



Slika 4-4.: Padajoči meni z ukazi za spremembo cen postavk

Odpre se nam podmeni s tremi ukazi. Glede na to, na kakšen način želimo spreminjati cene postavk, izberemo ukaz »za %«, »za vrednost« ali »na vrednoš«. Nato se nam odpre ustrezno pogovorno okno (Slika 4-5), odvisno od ukaza, ki smo ga izbrali v podmeniju.



Slika 4-5.: Pogovorni okni za določitev spremembe cen

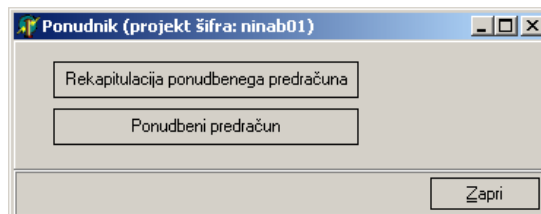
V vnosno polje v prvem pogovornem oknu vpišemo številko odstotka, za katerega želimo spremeniti cene postavkam. Vrednosti so lahko tudi negativne. V vnosno polje v drugem pogovornem oknu pa vpišemo znesek, za katerega oz. na katerega želimo spremeniti cene postavk. V prvem primeru so lahko vrednosti negativne.

Cene se spremenijo, ko kliknemo na gumb **Spremeni**. Če kliknemo na gumb **Prekliči**, se cene ne spremenijo.

5 IZPIS PODATKOV

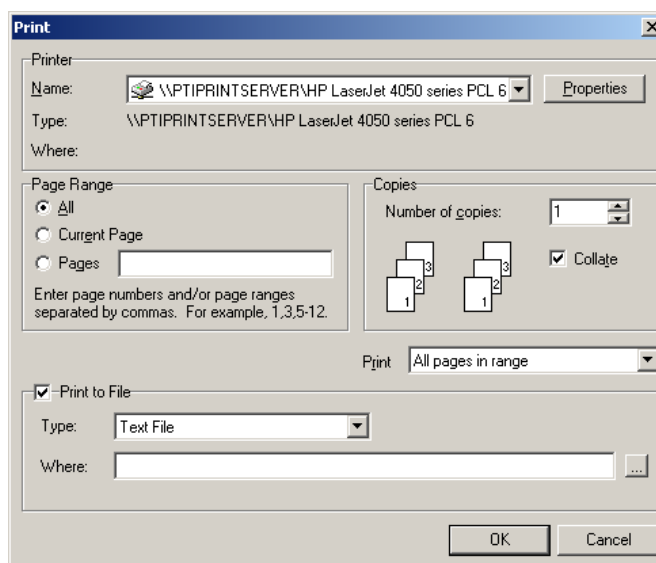
5.1 IZPIS PONUDBENEGA PREDRAČUNA

V osnovnem oknu programa **PIS – PONUDNIK** (Slika 2-2) na levi strani izberemo gumb **Izpis** iz sklopa **Izpis** in odpre se okno **Izpis** (Slika 5-1) .



Slika 5-1: Pogovorno okno za izpis ponudbenega predračuna

V oknu **Izpis** imamo možnost izbrati dve različni vrsti izpisov: **Rekapitulacija ponudbenega predračuna** in **Ponudbeni predračun**. Če kliknemo na enega od gumbov, imamo možnost predogleda izpisa in iskanja teksta. Izpis lahko natisnemo ali pa ga shranimo v datoteko (npr. **Pdf**). To naredimo tako, da kliknemo na gumb za tiskanje in v oknu, ki se nam odpre (Slika 5-2), odkljukamo možnost **Print to File**. V padajočem meniju izberemo tip datoteke (npr. **Pdf**), določimo ime datoteke in mesto, kamor želimo shraniti datoteko, in kliknemo na gumba **Save** in **OK**.

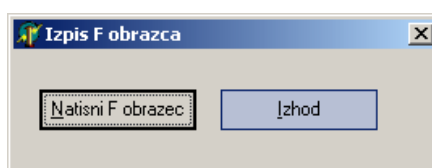


Slika 5-2: Pogovorno okno za izpis ponudbenega predračuna

Ko končamo z delom, v oknu za predogled ponudbenega predračuna kliknemo na gumb **Close**.

5.2 IZPIS F OBRAZCA

V osnovnem oknu programa **PIS – PONUDNIK** (Slika 2-2) na levi strani izberemo gumb **Izpis F obrazec** iz sklopa **Izpis** in odpre se okno za izpis F obrazca (Slika 5-3). Če kliknemo na gumb **Natisni F obrazec**, imamo možnost predogleda obrazca in iskanja teksta, lahko pa ga tudi natisnemo. Ko končamo z delom, kliknemo na gumb **Close**.

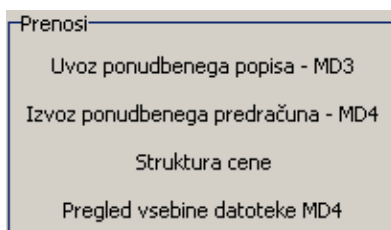


Slika 5-3: Izpis F obrazca

6 PRENOS PODATKOV

Za prenos podatkov med moduloma **PIS – Ponudnik** in modulom **Odpiralec** uporabljamo komprimirane **mdb** datoteke s končnico **MD3** oziroma **MD4**.

V osnovnem oknu (Slika 2-2), v sklopu gumbov Prenosi, izberemo ukaze za prenos podatkov o ponudbi (Slika 6-1).

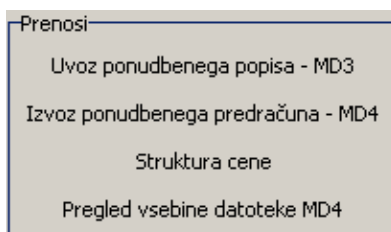


Slika 6-1.: Uporabni ukazi za prenos podatkov o ponudbi

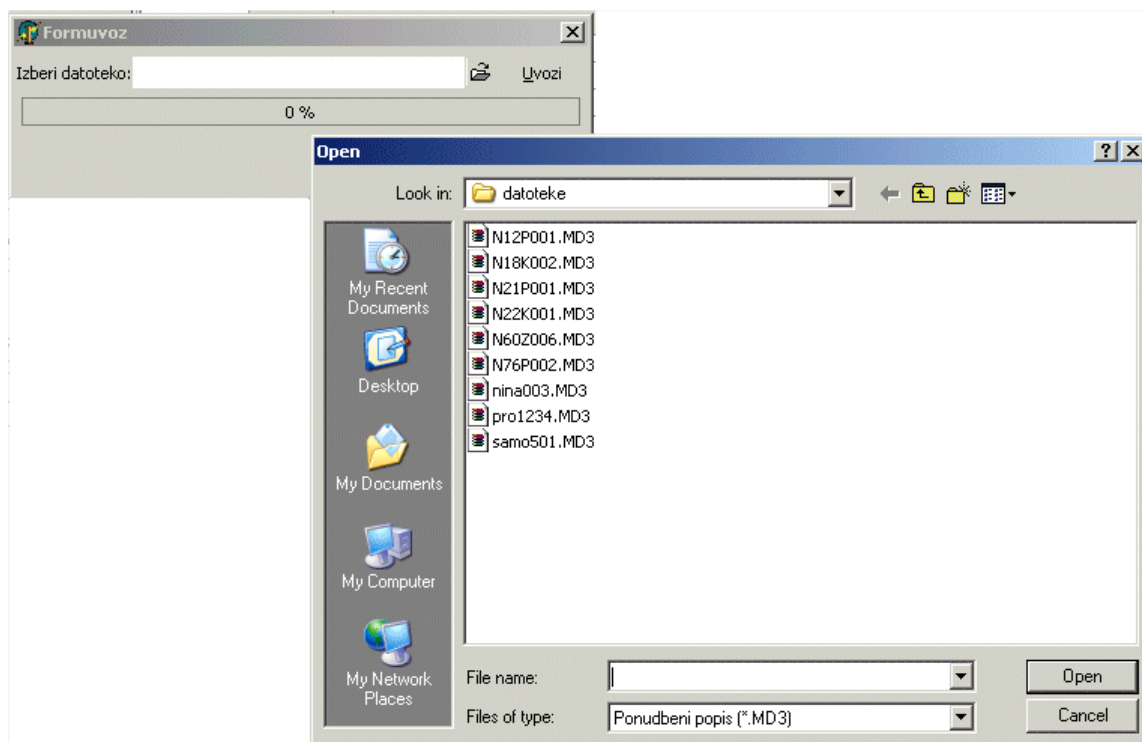
6.1 UVOZ PONUDBENEGA POPISA - MD3

Pred začetkom dela na nekem projektu moramo najprej prenesti osnovne podatke o ponudbenem popisu del. Te podatke prenesemo s pomočjo datoteke s končnico **MD3**, ki je bila s strani naročnika pripravljena v modulu **iPIS**.

V sklopu gumbov **Prenosi** (Slika 6-1) izberemo gumb **Uvoz ponudbenega popisa - MD3** in odpre se nam pogovorno okno (Slika 6-3) za izbiranje datoteke z osnovnimi podatki o ponudbenem popisu (končnica **MD3**).



Slika 6-2.: Uporabni ukazi za prenos podatkov o ponudbi



Slika 6-3.: Pogovorno okno za uvoz ponudbenega popisa v PIS - PONUDNIK

Izberemo datoteko tipa MD3 in kliknemo na gumb **Open**. Program nas obvesti, da je bil uvoz datoteke MD3 uspešno končan. Potrdimo z gumbom **V redu**. Uvozili smo podatke o ponudbenem popisu v modul **PIS – PONUDNIK**.

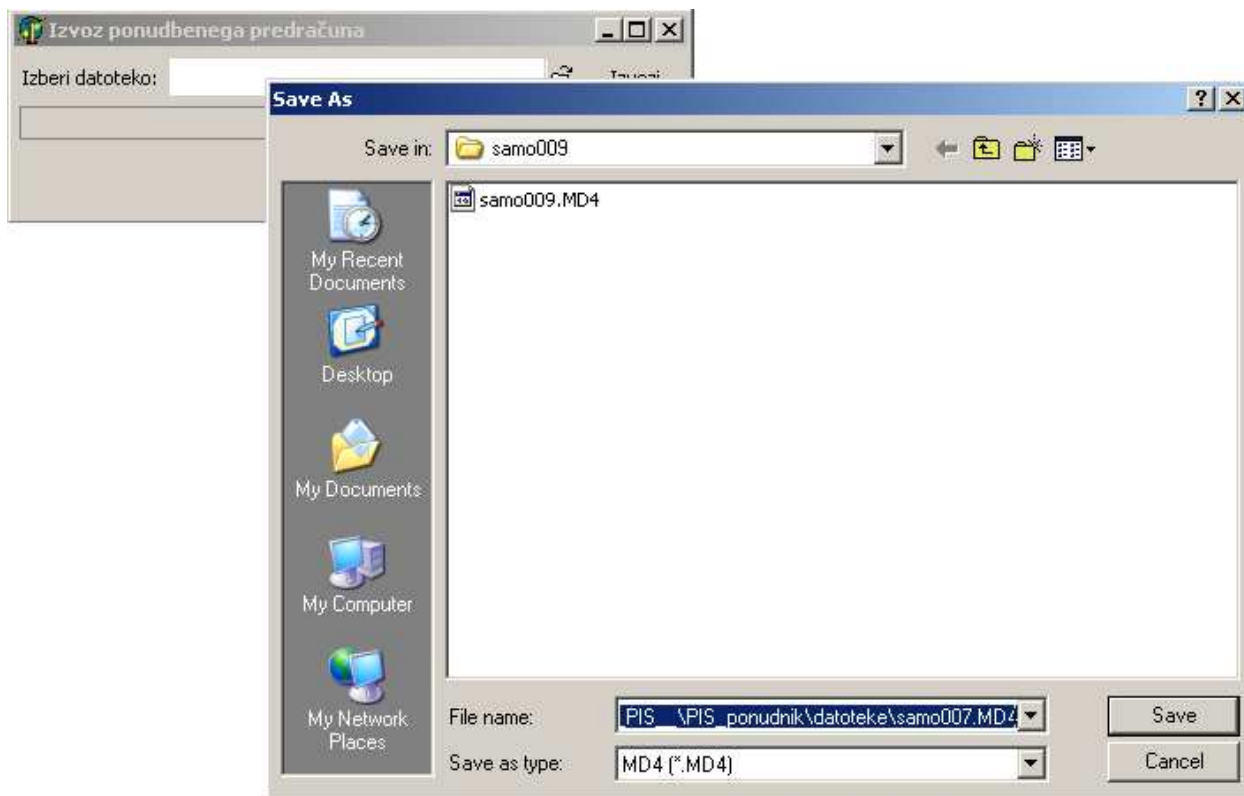
Prenos podatkov o projektu ni možen oziroma je potrebna dodatna potrditev, če ima projekt že izdelano varianto. V tem primeru nas program opozori, da projekt s tem imenom že obstaja, in nas vpraša, če ga želimo prepisati (Slika 3-3).

6.2 IZVOZ PONUDBENEGA PREDRAČUNA - MD4

Podatke o ponudbenem predračunu shranimo v komprimirano mdb datoteko s končnico **MD4** in to datoteko s pomočjo diskete ali drugega prenosnega medija prenesemo k naročniku.

Izbrati moramo še projekt, za katerega želimo opraviti prenos. Projekt izberemo tako, da v osnovnem oknu (Slika 2-2) iz seznama ponudb izberemo željeno ponudbo (kliknemo nanjo, tako da postane modra). V sklopu gumbov **Prenosi** (Slika 6-1) izberemo gumb **Izvoz ponudbenega predračuna - MD4**.

Izbrati moramo še direktorij, v katerega želimo datoteko s ponudbenim predračunom shraniti (Slika 6-4)



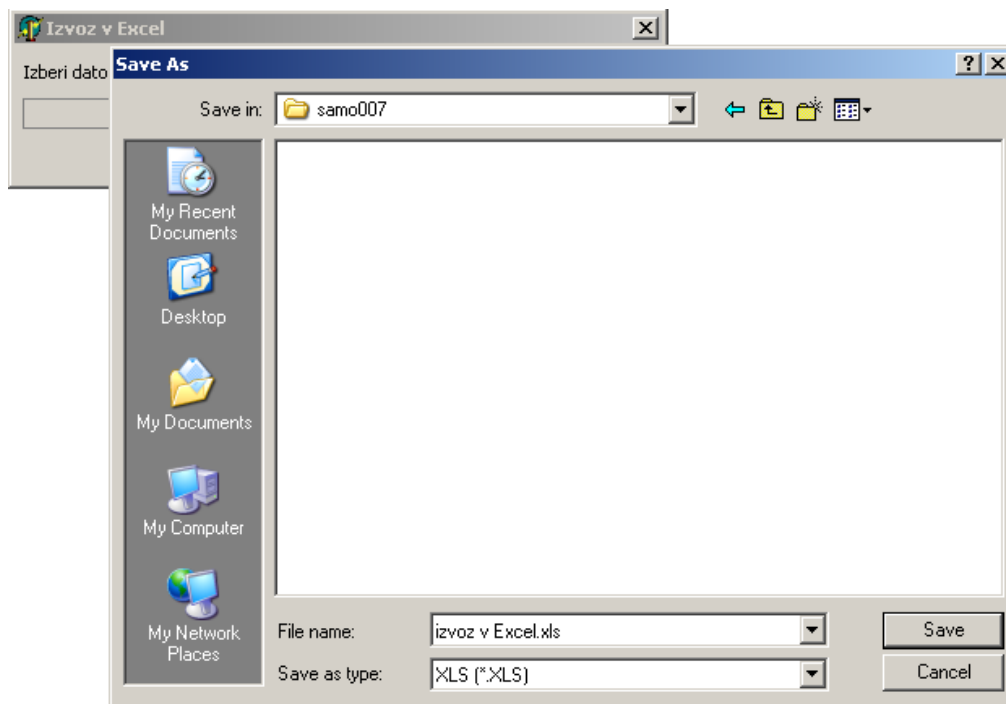
Slika 6-4.: Izbira lokacije za shranjenje ponudbenega predračuna

Prenos opravimo s pritiskom na gumb **Save**. Če smo si premislili in prenosa ne želimo opraviti, izberemo gumb **Cancel**.

Če v ponudbenem predračunu nismo določili davka oziroma popusta, nas program pred izvozom na to opozori.

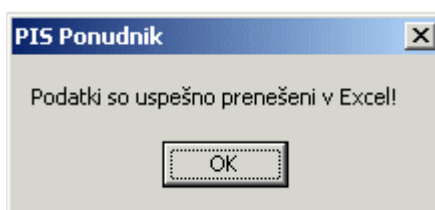
6.3 IZVOZ PONUDBENEGA POPISA V EXCEL

V sklopu gumbov **Izvozi/Uvozi** izberemo gumb **Izvozi ponudbeni popis v XLS** in odpre se pogovorno okno za izvoz podatkov v Excel (Slika 6-5) .



Slika 6-5.: Pogovorno okno za izvoz podatkov v Excel

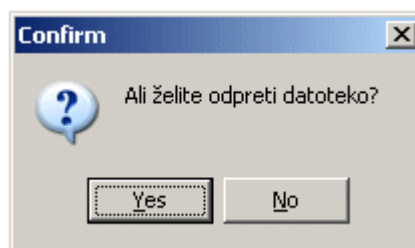
Definirati moramo mapo, kamor želimo shraniti excel-ovo datoteko, in jo poimenovati. Kliknemo na gumb **Save** in malo počakamo. Program nas nato obvesti o uspešnosti izvoza (Slika 6-6).



Slika 6-6.: Potrditev o uspešnosti izvoza v program Excel

Kliknemo na gumb **V redu** in zaključimo z izvozom ponudbenega predračuna v program Excel.

Program nas nato vpraša, če želimo odpreti pravkar ustvarjeno datoteko z izvoženimi podatki projekta (Slika 6-7).



Slika 6-7.: Potrditev ali želimo odpreti datoteko s programom Excel

Če kliknemo na gumb **Da**, se nam bo datoteka odprla v programu Excel. Če pa kliknemo na gumb **Ne**, smo zaključili z izvozom. Če bi kasneje vseeno radi odprli excel-ovo datoteko, moramo prej zapreti program.

6.3.1 SPREMINJANJE CENE POSTAVKAM

V Excel-u lahko spreminjamo cene za enoto. Če dvakrat kliknemo z miško se nam odpre okno za spreminjanje cen postavkam. Cene lahko spreminjamo za odstotek, za vrednost ali na vrednost.

Če želimo ceno spremeniti za določeno postavko, se postavimo na izbrano postavko, dvakrat kliknemo z miško in odpre se nam okno za spreminjanje cen. Vpišemo spremembo cene in kliknemo na enega izmed treh gumbov (**za %**, **za vrednost**, **na vrednost**) v polju **Izbrana postavka**. Program nas še opozori, da je bila vrednost spremenjena.

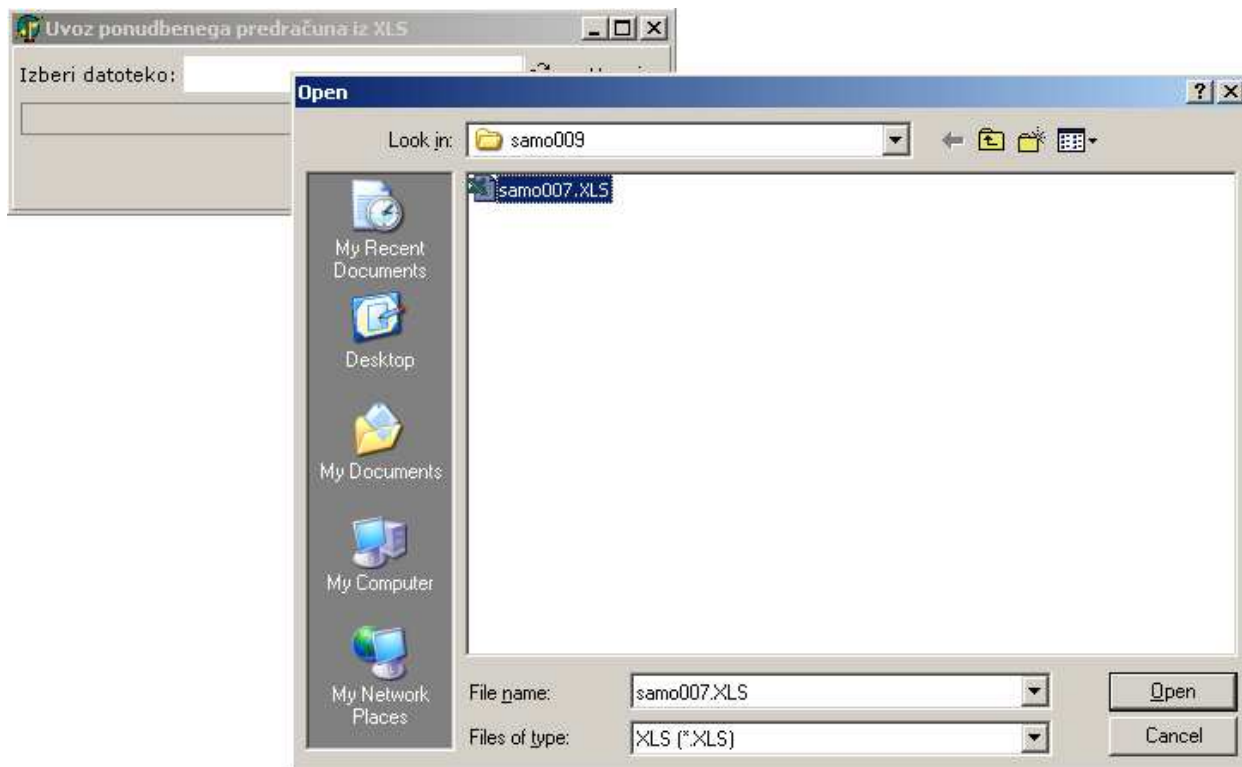
Če želimo ceno spremeniti za določeno postavko v celem projektu, se postavimo na izbrano postavko, kliknemo dvakrat z miško in odpre se nam okno za spreminjanje cen. Vpišemo spremembo cene in kliknemo na enega izmed treh gumbov (**za %**, **za vrednost**, **na vrednost**) v polju **Izbrana postavka v celem projektu**. Program nas še opozori, da je bila vrednost spremenjena. Cena je bila v tem primeru spremenjena za vse postavke, ki imajo enak normativ kot izbrana postavka.

Če želimo ceno spremeniti vsem postavkam v projektu, se postavimo na katerokoli postavko v projektu, dvakrat kliknemo z miško in odpre se nam okno za spreminjanje cen. Vpišemo spremembo cene in kliknemo na enega izmed treh gumbov (**za %**, **za vrednost**, **na vrednost**) v polju **Vse postavke v celem projektu**. Program nas še opozori, da je bila vrednost spremenjena.

Če želimo ceno spremeniti vsem postavkam v določenem podnivoju, se postavimo na katerokoli postavko izbranega podnivoja, kliknemo dvakrat z miško in odpre se nam okno za spreminjanje cen. Vpišemo spremembo cene in kliknemo na enega izmed treh gumbov (**za %**, **za vrednost**, **na vrednost**) v polju **Vse postavke v podnivoju**. Program nas še opozori, da je bila vrednost spremenjena.

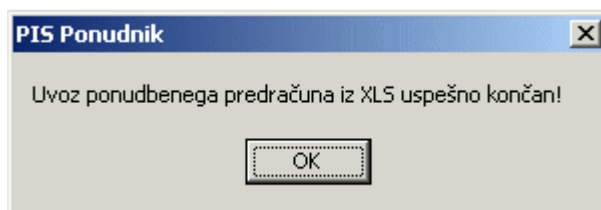
6.4 UVOZ PONUDBENEGA POPISA IZ EXCEL-a

V sklopu gumbov **Izvozi/Uvozi** (Slika 6-1) izberemo gumb **Uvozi ponudbeni predračun iz XLS** in odpre se pogovorno okno za uvoz podatkov iz Excel-a (Slika 6-10) .



Slika 6-8.: Pogovorno okno za uvoz podatkov iz Excel-a

Poiskati moramo mapo, kjer je shranjena excel-ova datoteka in jo izbrati. Kliknemo na gumb **Open** in malo počakamo. Program nam nato prikaže pogovorno okno o uspešnosti uvoza ponudbenega predračuna iz formata XLS (Slika 6-9).

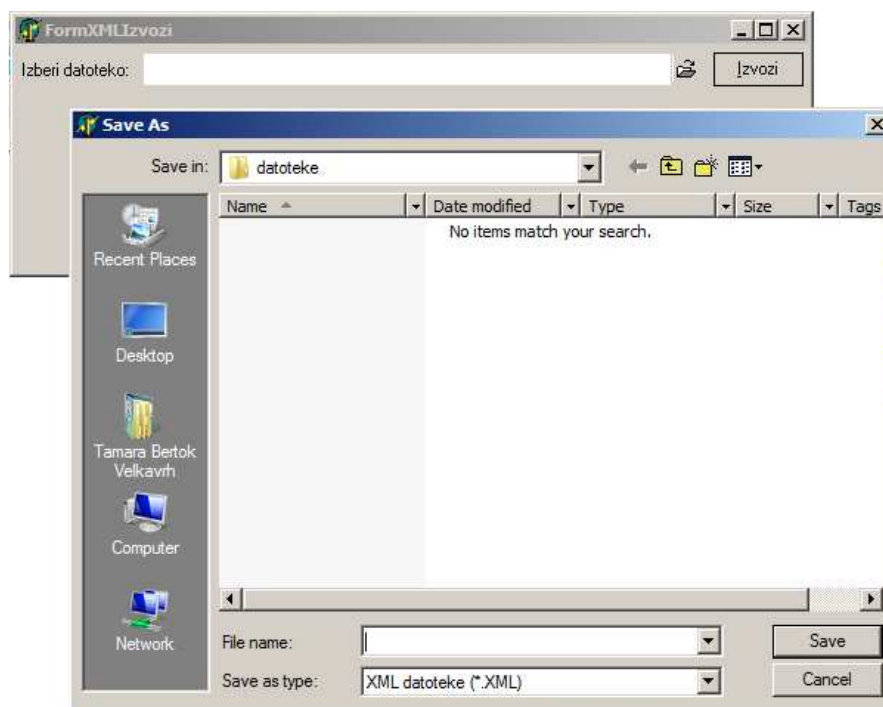


Slika 6-9.: Pogovorno okno o uspešnosti uvoza ponudbenega predračuna

Kliknemo na gumb **V redu** in zaključimo z uvozom ponudbenega predračuna iz formata XLS.

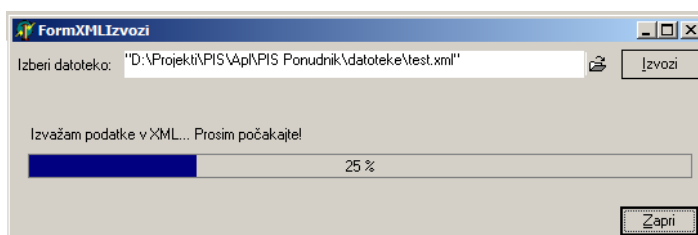
6.5 IZVOZ PONUDBENEGA PREDRAČUNA V XML

V sklopu gumbov **Izvozi/Uvozi** izberemo gumb **Izvozi ponudbeni predračun XML** in odpre se pogovorno okno za izvoz podatkov po XML standardu (Slika 6-10) .



Slika 6-10.: Pogovorno okno za izvoz podatkov po XML standardu

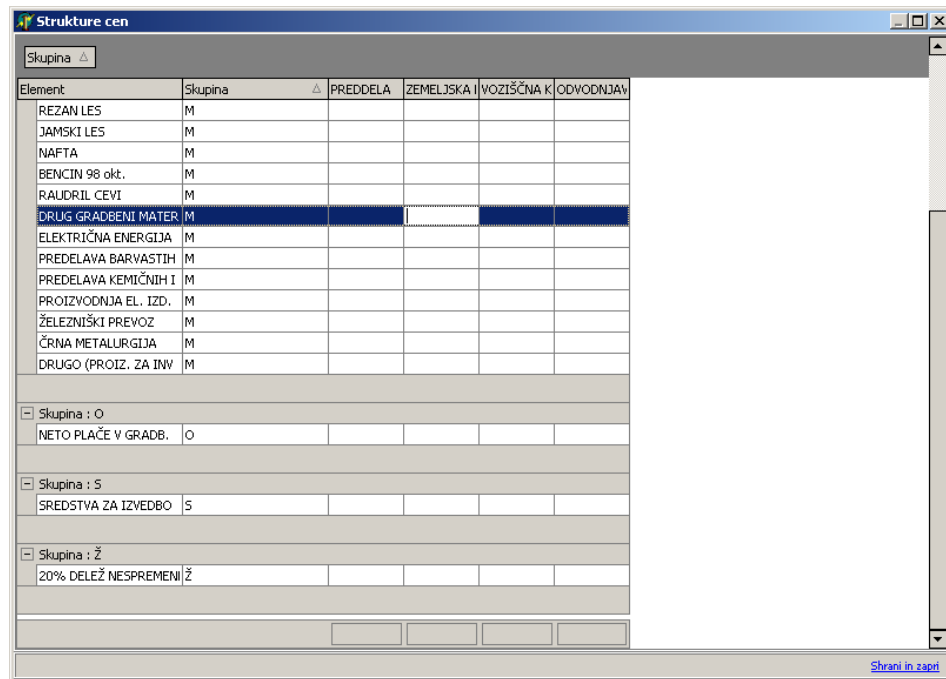
Definirati moramo mapo, kamor želimo shraniti XML-ovo datoteko, in jo poimenovati. Kliknemo na gumb **Save** in malo počakamo. Potek izvoza lahko spremljamo v oknu, ki prikazuje napredovanje izvoza (Slika 6-11).



Slika 6-11.: Spremljanje napredovanja izvoza v XML

7 STRUKTURA CENE

V sklopu gumbov **Prenosi** (Slika 6-1) izberemo gumb **Struktura cene** in odpre se pogovorno okno za pregled strukture cen, kjer vpisujemo deleže postavk v odstotkih (Slika 7-1).



Element	Skupina	PREDELA	ZEMELJSKA	VOZIŠČNA K	ODVODNJAV
REZAN LES	M				
JAMSKI LES	M				
NAFTA	M				
BENCIN 98 okt.	M				
RAUDRIL CEVI	M				
DRUG GRADBENI MATER	M				
ELEKTRIČNA ENERGIJA	M				
PREDELAVA BARVASTIH	M				
PREDELAVA KEMIČNIH I	M				
PROIZVODNJA EL. IZD.	M				
ŽELEZNIŠKI PREVOZ	M				
ČRNA METALURGIJA	M				
DRUGO (PROIZ. ZA INW	M				

Skupina : O
NETO PLAČE V GRADB. O

Skupina : S
SREDSTVA ZA IZVEDBO S

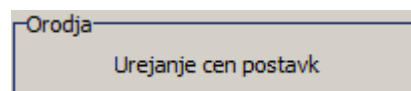
Skupina : Ž
20% DELEŽ NESPREMENI Ž

Shrani in zapri

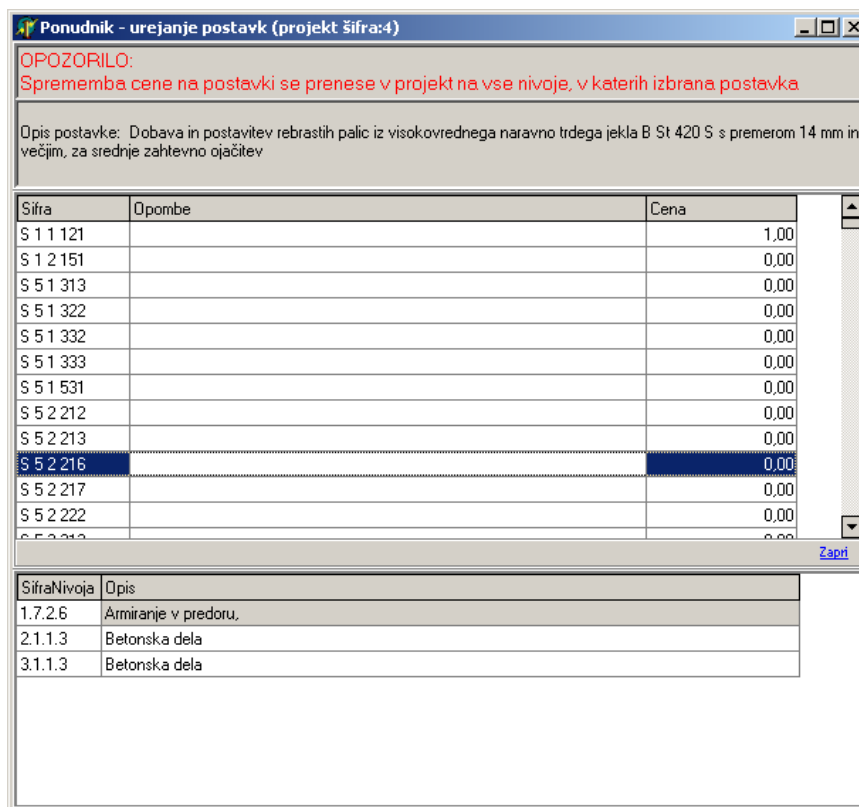
Slika 7-1.: Programsko okno Struktura cen

8 UREJANJE CEN POSTAVK

V osnovnem oknu izberemo projekt, kateremu želimo urediti cene postavk. Izbrani projekt je obarvan modro. V sklopu gumbov **Orodja** (Slika 8-1) izberemo gumb **Urejanje cen postavk** in odpre se pogovorno okno za pregled in urejanje cen postavk **izbranega projekta** (Slika 8-2).



Slika 8-1: Ukaz za izbiro urejanje postavk v skupini Orodja



Slika 8-2: Okno za urejanje cen postavk

Osrednji del okna prikazuje seznam postavk, ki nastopajo v projektu in sicer tako, da se postavka z isto opombo in ceno, ki se v projektu pojavlja več kot enkrat, v seznamu prikaže samo enkrat. Spreminjanje cene take postavke tako predstavlja le enkraten poseg uporabnika, ki se zabeleži na vseh pojavitvah postavke v projektu - **vse spremembe cen se prenašajo v projekt na vse nivoje, kjer se določena postavka pojavi.**

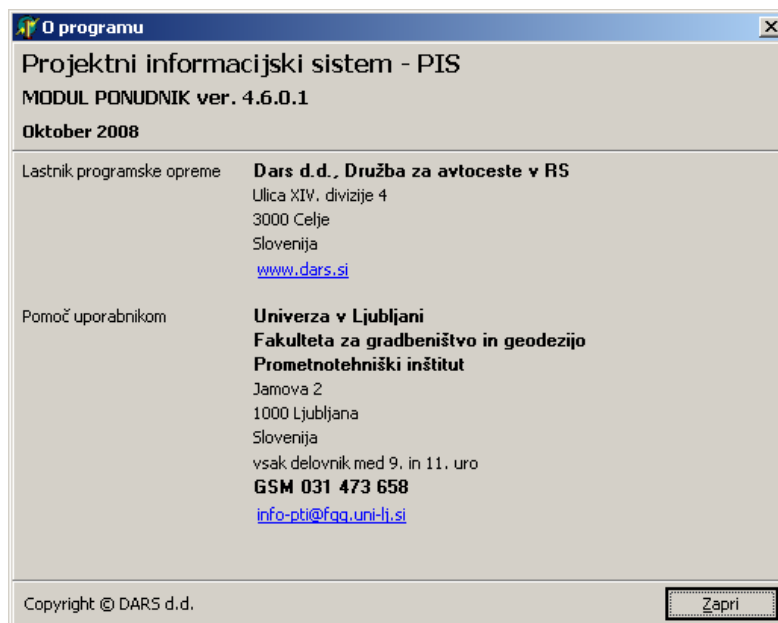
V zgornjem delu okna je pod opozorilom naveden opis postavke, ki je trenutno izbrana v seznamu postavk v srednjem delu okna. V spodnjem delu okna pa je za to postavko prikazan seznam vseh nivojev (šifra nivoja in opis), na katerih se postavka v projektu pojavi. V stolpcu cena lahko spreminjamo cene postavkam, le te pa se prenašajo na vse nivoje kjer je ta postavka uporabljena.

9 KONEC DELA S PROGRAMOM

V glavnem meniju (Slika 2-2) kliknemo na gumb **x** v desnem zgornjem kotu ali pa s klikom na povezavo **Shrani in zapri** v desnem spodnjem kotu ter tako zapustimo delo s programom **PIS-Ponudnik** in se vrnemo v Windows namizje.

10 POMOČ UPORABNIKOM

V osnovnem oknu (Slika 2-2) izberemo gumb **O programu** in odpre se okno na (Sliki 10-1).



Slika 10-1: Osnovne informacije o programu